

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний технологічний університет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна

Мова навчання – Українська

Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування
Код та найменування спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
Шифр та найменування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
Ступінь вищої освіти бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою університету

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою філософії і права Одеського національного технологічного університету

РОЗРОБНИК (розробники): Орлова В.О., доцент кафедри філософії і права, кандидат юридичних наук
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри філософії і права
Протокол від «__» _____ 20__ р. №__

Завідувач кафедри */ПІДПИСАНО/* Анатолій СОЛОВЕЙ
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
(код та найменування спеціальності)

Голова ради */ПІДПИСАНО/* Ігор САВЕНКО
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Гарант освітньої програми */ПІДПИСАНО/* Олена НІКОЛЮК
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Розглянуто та схвалено Методичною радою університету
Протокол від «__» _____ 20__ р. №__

Секретар Методичної ради університету */ПІДПИСАНО/* Валерій МУРАХОВСЬКИЙ
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка.....	4
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти.....	5
1.3	Міждисциплінарні зв'язки.....	6
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.....	7
2	Зміст дисципліни:.....	7
2.1	Програма змістових модулів.....	7
2.2	Теми практичних занять.....	8
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи.....	8
3	Критерії оцінювання результатів навчання.....	10
4	Інформаційне забезпечення.....	12

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Конституційне право України» – є формування у студентів:

- правового, ліберально-демократичного світогляду громадянина України;
- конституційних цінностей, заснованих на повазі до прав і свобод людини і громадянина, народного суверенітету, незалежності і територіальної цілісності, та спроможності їхнього адекватного втілення у своєї майбутньої діяльності.
- професійної компетентності щодо вміння самостійно аналізувати суть правових явищ і процесів, приймати виважені рішення у вирішення проблемних професійних завдань як в системі публічної адміністрації, так і в будь-якій галузі народного господарства.

Завдання навчальної дисципліни «Конституційне право України»:

- розвинути у студентів загальні, фахові і предметні компетентності;
- сформуванню у студентів сучасний конституціоналізм;
- опанування студентами теоретичних засад конституції, правового регулювання конституційного ладу та його засад, конституційно-правового статусу людини і громадянина; основ безпосереднього народовладдя, засад організації та функціонування вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування і їх повноваження; основ територіального устрою, конституційних засад судоустрою та конституційного контролю;

В результаті вивчення курсу «Конституційне право України», студенти повинні **знати:**

- основні риси Конституційного права України;
- знання фундаментальних конституційних прав людини;
- поняття та напрями діяльності публічної адміністрації;
- шляхи удосконалення публічної служби;
- сутність Конституційного права, його зв'язок з державним управлінням;
- діюче Конституційне законодавство;
- функції та принципи публічного управління;
- систему виконавчої влади, правове положення суб'єктів, що її здійснюють;
- форми та методи публічного управління;
- особливості міжгалузевого державного управління;
- принципи і норми Конституційного права та використовувати їх у професійній діяльності;

вміти:

- визначати сутність конституційно-правових явищ та процесів,
- відшукувати необхідну для конкретного випадку норму у конституційному законодавстві;
- правильно тлумачити конституційно-правові норми;
- визначати зміст основних інститутів конституційного права.
- використовувати отримані знання щодо конституційного захисту прав і свобод людини і громадянина;
- користуватися здобутими навичками у сфері взаємовідносин громадян, їх об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства із органами та

посадовими особами публічної влади, а також щодо провадження та процедури розгляду питань конституційно-правового характеру в державних органах та установах;

- правильно використовувати в практичній діяльності методи публічного управління;
- готувати проекти актів публічного управління та приймати управлінські, юрисдикційні та інші рішення;
- здійснювати функції щодо забезпечення законності в адміністративному і господарському управлінні;
- приймати обґрунтовані рішення;
- реалізувати свої права і обов'язки як члена вільного демократичного суспільства на основі верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- критично аналізувати конституційно-правову дійсність.

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» входить до основи освітньо-професійної програми за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» для першого \(бакалаврського\) рівня вищої освіти](#) та [освітньо-професійній програмі «Публічне управління та адміністрування»](#) підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність:

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність працювати в команді.
- ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).
 Спеціальні (фахові, предметні компетентності):
- СК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.
- СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.
- СК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.
- СК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.
- СК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.
- СК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.
- СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.
- СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.
- Програмні результати навчання:
- ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
- ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.
- ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.
- ПРН6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.
- ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.
- ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.
- ПРН14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Дана дисципліна тісно взаємопов'язана з такими навчальними дисциплінами, як Правознавство; Право в публічному адмініструванні; Правове забезпечення адміністративної діяльності; Підприємницьке право; Адміністративне право; Господарське право. тощо. Необхідні обов'язкові попередні та супутні

дисципліни: Історія України, Теорія держави і права. Послідовний міждисциплінарний зв'язок – Політологія.

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Навчальна дисципліна викладається на 2 курсі у 2 семестрі для денної форм навчання

Кількість кредитів ECTS – 3, годин – 100

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	40	20	20
заочна	-	-	-
Самостійна робота, годин	Денна - 60		Заочна - 0

2. Зміст навчальної дисципліни

2.1. Програма змістовних модулів

Змістовий модуль 1: Конституційне право України як галузь національної системи права. Конституційний лад України. Конституційна система органів державної влади України.

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Конституція – Основний закон України. Конституційне право як основа національного права України.	2	-
2.	Джерела конституційного права. Конституційно-правові відносини	2	-
3.	Відповідальність у сфері конституційного права. Конституційний лад України.	2	-
4.	Конституційне регулювання соціальних і економічних відносин в Україні. Конституційні засади громадянського суспільства України.	2	-
5.	Конституційні форми народовладдя. Конституційне виборче право України.	2	-
Разом за 1 модуль		10	-

Змістовий модуль 2: Основи конституційно-правового статусу особи в Україні. Державний устрій і органи державної влади України.

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Основи конституційно-правового статусу особи України. Громадянство України.	2	-
2.	Основи конституційно-правового статусу національних меншин України. Державний устрій і територіальна організація України.	2	-
3.	Органи державної влади України. Конституційно-правовий статус Президента України.	2	-
4.	Законодавча влада в Україні. Виконавча влада в Україні.	2	-
5.	Місьцеве самоврядування в Україні. Конституційні засади правосуддя в Україні.	2	-
Разом за 2 модуль		10	-
Разом з дисципліни		20	-

2.2 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Конституційне право України як провідна галузь національного права. Конституція та конституціоналізм в Україні.	2	-
2.	Загальні засади конституційного ладу України. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.	2	-
3.	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні. Правовий статус політичних партій та громадських об'єднань.	2	-
4.	Конституційно-правовий статус релігійних організацій та засобів масової інформації.	2	-
5.	Народне волевиявлення в Україні. Вибори. Референдум.	2	-
6.	Конституційні основи організації і здійснення державної влади в Україні. Законодавча влада в Україні. Верховна Рада України	2	-
7.	Законодавчий процес та інші парламентські процедури. Президент України в системі органів державної влади.	2	-
8.	Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади Конституційний статус органів правосуддя та прокуратури України.	2	-
9.	Конституційний Суд України - єдиний орган конституційної юрисдикції. Конституційні основи територіального устрою України	2	-
10.	Конституційні основи місцевого самоврядування. Конституційно-правові основи національної безпеки та оборони України	2	-
	Разом	20	-

2.3 Перелік завдань до самостійної роботи.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		денна	заочна	
1.	Місце і роль конституційного права в національних системах права	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Еволюція конституції. 2. Види конституцій. Розв'яжіть тести.
2.	Конституційне закріплення політичної системи сучасних країн	4	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Політичний режим у сучасних країнах 2. Суб'єкти політичної системи держави Розв'яжіть тести.
3.	Конституційне регулювання духовно-культурних відносин у сучасному суспільстві	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Культурно-духовні суспільні відносини. 2. Мета конституційного регулювання духовною сферою. Розв'яжіть тести.
4.	Поняття, види та політико-правове значення державних символів	4	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Історія становлення української національно-державної символіки. 2. Конституційно-правове регулювання символів Української держави. Розв'яжіть тести.
5.	Громадянське	6	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді:

	суспільство в Україні			1. Еволюція та становлення ідеї громадянського суспільства 2. Поняття та ознаки громадянського суспільства. 3. Інститути громадянського суспільства Розв'яжіть тести.
6.	Основи правового статусу особи як загальний конституційно-правовий інститут	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Поняття правового статусу особи. 2. Елементи правового статусу особи Розв'яжіть тести.
7	Громадянство (підданство) як елемент правового статусу особи	6	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Основи правового статусу іноземців та осіб без громадянства 2. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні Розв'яжіть тести.
8	Гарантії реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Види гарантій прав і свобод громадянина; 2. Органами, на які покладені повноваження щодо забезпечення прав і свобод громадянина. Розв'яжіть тести.
9.	Національно-культурна та національно-територіальна автономії	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Поняття, зміст і відмінності 2. Правовий статус мов у сучасних країнах Розв'яжіть тести.
10.	Гендерна рівність як складова загального принципу рівності прав	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Структурними елементами гендерної рівності 2. Форма правління і політичний режим як фактори, що впливають на соціальну рівність чоловіка і жінки. Розв'яжіть тести.
11	Інформаційна політика в Україні	8	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Поняття інформації 2. Види та галузі інформації. 3. Джерела інформації. 4. Інформаційна діяльність. 5. Режим доступу до інформації 6. Правовий статус редакції та журналіста. 7. Взаємовідносини між державою та засобами масової інформації Розв'яжіть тести.
12.	Поняття безпосередньої демократії та її інститути	6	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Поняття і соціальне значення виборів. 2. Види виборів 3. Виборче право сучасних держав 4. Виборчі системи: поняття та види Розв'яжіть тести.
13.	Референдум як інститут безпосередньої демократії	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Світова практика щодо підготовки і проведення референдуму, його основні стадії 2. Нетипові форми безпосередньої демократії Розв'яжіть тести.
14.	Організація та	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді:

	діяльність органів державної влади			1. Принципи організації та діяльності органів державної влади 2. Система органів державної влади в Україні Розв'яжіть тести.
15.	Поняття та види глави держави.	4	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Місце і роль глави держави в системі державних інституцій 2. Інститут президентури 3. Заміщення посади глави держави Розв'яжіть тести.
16.	Поняття та види парламентів.	4	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Структура та способи формування парламентів. 2. Внутрішня структура парламенту. 3. Функції та компетенція парламенту 4. Порядок роботи парламентів Розв'яжіть тести.
20.	Уряд у системі органів виконавчої влади	2	-	Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Способи формування та структура урядів 2. Функції та компетенція уряду Розв'яжіть тести.
	Разом	60	-	

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий –диф. залік

Нарахування балів за виконання змістовних модулів

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
	Мін д/з	Мах д/з	денна			заочна		
			Кільк. робіт, од.	Сумарні бали		Кільк. робіт, од.	Сумарні бали	
				мін	мак			мін
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Конституційне право України як галузь національної системи права. Конституційний лад України. Конституційна система органів державної влади України.								
Робота на лекціях	1	1,4	7	7	10	-	-	-
Робота на практичних заняттях	1	1,3	8	8	10	-	-	-
Опрацювання тем, не винесених на лекції	4	6	1	4	6	-	-	-
Підготовка до практичних занять	1	1,3	8	8	10	-	-	-
Виконання індивідуальних завдань	6,5	7	2	13	14	-	-	-
Проміжна сума	-	-	-	40	50	-	-	-
Поточний контроль (тестовий)	20	30	1	20	50	-	-	-
Оцінка за змістовий модуль 1	-	-	-	60	100	-	-	-
Змістовий модуль 2. Основи конституційно-правового статусу особи в Україні. Державний устрій і органи державної влади України.								
Робота на лекціях	1	1,4	7	7	10	-	-	-
Робота на практичних заняттях	1	1,3	8	8	10	-	-	-

Опрацювання тем, не винесених на лекції	4	6	1	4	6	-	-	-
Підготовка до практичних занять	1	1,3	8	8	10	-	-	-
Виконання індивідуальних завдань	6,5	7	2	13	14	-	-	-
Проміжна сума	-	-	-	40	50	-	-	-
Поточний контроль (тестовий)	20	30	1	20	50	-	-	-
Оцінка за змістовий модуль 2	-	-	-	60	100	-	-	-
Можливість отримання додаткових балів								
Рейтинг за творчі здобутки студентів (у тому числі результатів неформальної освіти)	0	10	-	0	10	-	-	-

Критерії оцінювання до модульних контрольних робіт та екзамену

Модульні контрольні роботи складаються з відповідей на 2 теоретичні питання.

Загальні критерії оцінювання

Таблиця 1

№	Вид роботи	Максимальний бал	Пояснення до нарахування балів
1	2	3	4
1.	Відповіді на теоретичні питання (2 питання)	30/30	За надану повну обґрунтовану відповідь на два питання (максимальний бал – 30 балів за кожну відповідь).
	Разом	60	Максимальний бал нараховується за умов, що відповідь є повною, обґрунтованою, висновки та пропозиції аргументовано належним чином.

Критерії оцінювання відповідей на теоретичні питання

Таблиця 2

Розподіл балів за відповіді на теоретичні питання	Критерії оцінювання відповідей
30 – 23	за умови, якщо студент показав глибокі знання, чітко, грамотно, логічно і послідовно його викладає; вільно оперує термінологією, знайомий із законодавчими та нормативними документами, вміє аналізувати ситуацію, а також має альтернативні та творчі погляди на викладений матеріал
22 – 13	за умови, якщо студент має тверді знання, грамотно і по суті викладає відповіді на поставленні питання, не допускає грубих помилок при відповіді на них, але не повністю розкриває зміст
12 – 3	за умови, якщо студент знає теоретичний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не надає належної оцінки процесів та явищ, не чітко формулює категорії та допускає незначні помилки при відповідях
2 – 0	за умови, якщо студент при відповіді допускає суттєві помилки, матеріал викладає не послідовно, з припущенням неточностей у формулюваннях та відсутності термінології

Завдання екзаменаційного білету складаються з відповідей на два теоретичних питання та розв'язання 20 тестів.

Загальні критерії оцінювання

Таблиця 4

№	Вид роботи	Максимальний бал	Пояснення до нараховування балів
1	2	3	4
1.	Відповіді на теоретичні питання (2 питання)	30/30	За надану повну обґрунтовану відповідь на два питання (максимальний бал – 30 балів за кожну відповідь).
2.	Розв'язання тестів	40	За кожний правильно розв'язаний тест нараховується по 2 бали.
	Разом	100	Максимальний бал нараховується за умов, що тестові завдання виконані повністю, відповіді на питання обґрунтовані, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

4. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. [Конспект лекцій з дисципліни «Конституційне право України»](#) для студентів усіх напрямів підготовки / В.О. Орлова. – Одеса: ОНАХТ, 2022. – 109 с.
2. [Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Конституційне право України»](#) для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / В.О. Орлова. – Одеса: ОНАХТ, 2020.
3. [Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Конституційне право України»](#) для студентів усіх форм навчання / В.О. Орлова. – Одеса: ОНАХТ, 2020. .
4. [Конституційне право України](#) [Текст] : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. — 3-тє вид. — Київ : Наук. думка, 2002. — 733 с. Мова: Українська; Шифр: 34(075); Авторський знак: К65.
5. [Конституційне право України](#) [Текст] : підручник / за ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. — Київ : Ін Юре, 2002. — 544 с. Мова: Українська Шифр: 34(075); Авторський знак: К65.
6. [Конституційне право України](#) [Текст] : хрестоматія: навч. посіб. / упоряд. В.С. Журавський, Ю.М. Тодика. — Київ : Ін Юре, 2004. — 884 с. Мова: Українська Шифр: 34(075); Авторський знак: К65

Нормативно-правові акти:

1. [Акт проголошення незалежності України](#): від 24 серп. 1991 р.
2. [Декларація прав національностей України](#) : від 1 листоп. 1991 р.
3. [Декларація про державний суверенітет України](#) : від 16 лип. 1990 р.
4. [Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади](#) : затв. указом Президента України від 12 берез. 1996 р. № 179/96
5. [Конституція АРК: закон України](#) от 21 октября 1998 г. № 239к-2/98.
6. [Конституція України: Закон України](#) від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР.
7. [Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту](#) : закон України від 8 лип. 2011 р. № 3671-VI.
8. [Про вибори народних депутатів України](#) : закон України від 17 листоп. 2011 р. № 4061-VI
9. [Про вибори Президента України](#) : закон України від 5 берез. 1999 р. № 474-XIV.
10. [Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини](#) : закон України

від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV.

11. [Про Вищу раду правосуддя](#) : закон України від 21 груд. 2016 р. № 1798-VIII.
12. [Про громадські об'єднання](#) : закон України від 22 берез. 2012 р. № 4572-VI.
13. [Про громадянство України](#) : закон України від 18 січ. 2001 р. № 2235-III.
14. [Про Державне бюро розслідувань](#) : закон України від 12 листоп. 2015 р. № 794-VIII
15. [Про державну службу](#) : закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII.
16. [Про державну таємницю](#) : закон України від 21 січ. 1994 р. № 3855-XII.
17. [Про добровільне об'єднання територіальних громад](#) : закон України від 5 лют. 2015 р. № 157-VIII.
18. [Про доступ до публічної інформації](#): закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI.
19. [Про друковані засоби масової інформації \(пресу\) в Україні](#) : закон України від 16 листоп. 1992 р. № 2782-XII.
20. [Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків](#) : закон України від 8 верес. 2005 р. № 2866-IV.
21. [Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні](#) : закон України від 6 верес. 2012 р. № 5207-VI.
22. [Про захист персональних даних](#) : закон України від 1 черв. 2010 р. № 2297-VI.
23. [Про інформацію](#) : закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII.
24. [Про Кабінет Міністрів України](#) : закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII.
25. [Про комітети Верховної Ради України](#) : закон України від 4 квіт. 1995 р. № 116/95-ВР
26. [Про Конституційний Суд України](#) : закон України від 13 лип. 2017 р. № 2136-VIII.
27. [Про місцеве самоврядування в Україні](#) : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР
28. [Про місцеві вибори](#) : закон України від 14 лип. 2015 р. № 595-VIII.
29. [Про місцеві державні адміністрації](#) : закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV.
30. [Про Національне антикорупційне бюро України](#) : закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1698-VII
31. [Про національні меншини в Україні](#) : закон України від 25 черв. 1992 р. № 2494-XII
32. [Про Національну поліцію](#) : закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII.
33. [Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення](#) : закон України від 23 верес. 1997 р. № 538/97-ВР.
34. [Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади](#) : указ Президента України від 9 груд. 2010 р. № 1085/2010.
35. [Про політичні партії в Україні](#) : закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2365-III.
36. [Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства](#) : закон України від 22 верес. 2011 р. № 3773-VI.
37. [Про прокуратуру](#) : закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII.
38. [Про Раду національної безпеки і оборони України](#) : закон України від 5 берез. 1998 р. № 183/98-ВР.
39. [Про свободу совісті та релігійні організації](#) : закон України від 23 квіт. 1991 р. № 987-XII
40. [Про систему центральних органів виконавчої влади](#) : указ Президента України від 15 груд. 1999 р. № 1572/99.
41. [Про службу в органах місцевого самоврядування](#) : закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493-III.
42. [Про статус депутатів місцевих рад](#) : закон України від 11 лип. 2002 р. № 93-IV.
43. [Про статус народного депутата України](#) : закон України від 17 листоп. 1992 р. № 2790-XII.
44. [Про столицю України – місто-герой Київ](#) : закон України від 15 січ. 1999 р. № 401-XIV.
45. [Про судоустрій і статус суддів](#) : закон України від 2 черв. 2016 р. № 1402-VIII.
46. [Про телебачення і радіомовлення](#) : закон України від 21 груд. 1993 р. № 3759-XII.
47. [Про центральні органи виконавчої влади](#) : закон України від 17 берез. 2011 р. № 3166-VI.
48. [Про Центральну виборчу комісію](#) : закон України від 30 черв. 2004 р. № 1932-VI.

Навчальна література:

1. Бакумов О.С., Т.І. Гудзь, М.І. Марчук; **Конституційне право** : підручник – Харків, 2019. – 484 с. ISBN 978-966-610-229-7;
2. Боняк В.О. **Конституційне право України** : навч. посіб. [для підготовки до іспиту за кредит.-модульн. системою навчання] / 2-е вид., перероб. і допов. – Дніпро : 2017. – 293 с.
3. Ковалів М.В. **Конституційне право України** : навч. посіб. / Львів : Ліга-прес, 2014. – 402 с.
4. Бакумов О.С., Варунц Л. Д., Гудзь Т. І. та ін.] **Конституційне право** : навч. посіб. /; за заг. ред. М. І. Марчука. – Харків : 2017. – 358 с.
5. Байрачна Л.К., Барабаш Ю.Г., Веніславський Ф.В. та ін : **Конституційне право України** : підручник; за заг. ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Харків : Право, 2008. – 416 с.
6. Барабаш Ю.Г., Слінько Т.М., Летнянчин Л.І. та ін.; **Конституційне право України** : посіб. для

підготовки до іспитів / 4-те вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2017. – 369 с.

7. Федоренко В. Л. **Конституційне право України : підручник** / В. Л. Федоренко. – Київ : Ліра-К, 2016. – 615 с.
8. Шаптала Н. К. **Конституційне право України** : навч. посіб. / Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожня. – Запоріжжя : Дике Поле, 2012. – 479 с